

## СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ ЛІСОВОГО СЕКТОРУ ПОДІЛЬСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО РЕГІОНУ

О.П. Яремко

*Тернопільське обласне управління лісового і мисливського господарства  
(м. Тернопіль, Україна)*

*e-mail: OYaremko@i.ua; ORCID: 0000-0003-4619-0527*

*У статті викладено узагальнені результати досліджень із питань збалансованого розвитку лісового сектору. Обґрунтовано підходи до формування основних пріоритетних заходів в управлінні регіонального лісового комплексу. Проаналізовано ключові складові управління лісогосподарським комплексом. Розглянуто основні компоненти взаємодії економічні, екологічні та соціальні в лісовій галузі. Запропоновано пріоритетні заходи щодо розвитку лісового комплексу регіону для забезпечення збалансованого розвитку. Визначено, що ключовими етапами до ефективних перетворень у лісовій галузі мають бути узгодженість та співпраця між державними й місцевими органами лісового управління, перспектива інвестиційного залучення, екологізація лісогосподарського виробництва, збереження і відновлення лісових насаджень та об'єднання територіальних громад. Доведено, що за формування стратегії повинні враховувати масштаби діяльності, наявні ресурси, попит на свою продукцію, місткість та сегмент ринку, споживачів тощо. Реалізація стратегії має привести до вирішення економічних, соціальних, екологічних аспектів, які стосуються розвитку збалансованості розвитку лісового сектору. Основою розробки стратегій є необхідність переходу регіонального лісокористування від реального вихідного положення до цільового. Тобто це пов'язано із застосуванням стратегічного аналізу з метою визначення положень, таких як: сучасний стан лісового сектору в загальному соціоеколого-економічному просторі країни чи окремої території; зовнішні фактори простору, від яких залежить реалізація потенціалу лісового господарства держави або певної території; пріоритетні напрями збалансованого розвитку країни та лісового комплексу зокрема. Визначено, що для ефективних дій збалансованого розвитку лісового сектору, необхідне державне стимулювання розвитку господарської діяльності у деревообробній галузі з отриманням доданої вартості; впровадження нової системи організації охорони і захисту лісів, попередження незаконних рубок та обігу незаконно заготовленої деревини; збільшення поглинання й утримання вуглецю; адаптація лісів до змін клімату та перехід на наближені до природи методи лісівництва із формуванням лісів природного складу і структури.*

**Ключові слова:** лісовий комплекс, регіональна політика, лісові ресурси, ліспромисловий комплекс.

### ВСТУП

Лісове господарство є важливою складовою економіки країни та потребує значних площ території країни й істотно залежить від кліматично-ґрунтових умов. У зв'язку з цим ліси розміщені по території країни нерівномірно [1]. Адже лісове господарство є основним пріоритетним елементом національної економіки, по-перше, забезпечує виробників лісорослинною сировиною, по-друге, основою для проведення господарської діяльності суб'єктами

лісогосподарювання, за якого планується створення робочих місць і відповідне виготовлення продукції тощо.

Оскільки Подільський економічний регіон має вигідне економіко-географічне положення, що визначається його розташуванням із промислово розвиненим центральним регіоном та Поліським, Карпатським, Південним економічними регіонами й Республікою Молдовою. Регіон визначається виробництвом товарів народного споживання, вирощуванням продукції сільського господарства, харчової, легкої,

деревообробної, целюлозно-паперової промисловості та будівельних матеріалів. Видову структуру лісів Поділля формують дубово-грабові ліси на півночі та букові ліси в межах регіону. Цей регіон є досить малолісний, але забезпечений сприятливими ґрунтово-кліматичними умовами для ведення лісового господарства, близько 90% площі дібров державного лісового фонду розташовані на території Поділля. Одним із головних завдань лісівників регіону є вирощування цінних дубових насаджень. Основу лісової та деревообробної промисловості Подільського економічного регіону становлять кінцеві етапи деревообробки, а саме виробництво будівельних деталей, меблі, папір. Удосконалення лісопереробної промисловості в Подільському регіоні є необхідним етапом, передусім, у підвищенні продуктивності лісів та лісогосподарської діяльності. Напрями удосконалення лісової галузі регіону необхідно розглядати в контексті збалансованого розвитку лісокористування [2].

### **АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ**

Фахівцями відзначається, що обмежувальними факторами надходження інвестицій у лісову галузь, є, передусім, неформованість вітчизняного фінансового ринку, зокрема, через відсутність можливості портфельного інвестування державних (унітарних) лісогосподарських підприємств. Водночас, власне використовуючи зазначений недолік (державна форма власності), для підвищення інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання галузі доцільно якнайшвидше розробити і впровадити механізм державних гарантій для забезпечення захисту прав інвесторів. Окрім того, рівень інвестиційної привабливості державних лісогосподарських підприємств можна підвищити, удосконаливши (впровадивши) систему постійного оновлення лісовпорядних матеріалів, які містять достатньо достовірну інформацію щодо наявності лісових ресурсів певної якості і в певних обсягах по всій території країни [3].

Значний науковий внесок у дослідженні збалансованого розвитку лісового господарства та пріоритетних напрямів у лісокористуванні на регіональному рівні внесли такі вчені, як О. Фурдичко, М. Шершун, О. Дребот, П. Лакида та ін. Новітні підходи в управлінні лісовим господарством на регіональному рівні розглядали Є. Мішенін, Р. Дубас, Я. Ярова та ін. Варто зауважити, що недостатньо розкрито питання щодо стратегічних пріоритетів збалансованого розвитку лісового сектору Подільського економічного регіону, що потребує удосконалення як на державному, так і регіональному рівнях.

### **МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ**

У дослідженні використані низка методів, такі як: монографічний, абстрактно-логічний, системно-структурний та графічний методи наукового пізнання.

### **РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ**

Сьогодні функціональні стратегії розвитку регіонів нашої країни формуються на підставі державних і регіональних концептів та їх особливостей, необхідних змін сучасної парадигми користування природними ресурсами в лісовому господарстві, умов збалансованого розвитку регіонів і конкретизації пріоритетних напрямів.

Вважаємо, що конкурентна стратегія управління діяльністю підприємств лісового господарства повинна характеризувати набір дій, методів та норм, наявність можливих ресурсів, їх раціональне використання для досягнення поставлених цілей. При цьому наявна стратегія має враховувати і можливість модифікації відповідно до зміни зовнішнього та внутрішнього середовища, бути готовою вчасно адаптуватися до неврахованих майбутніх обставин, взаємопов'язаною з минулими показниками, чинниками, відповідати базовим завданням підприємства тощо [4].

Наведені стратегії розвитку лісового сектору України залежно від доцільності та можливостей лісогосподарських підпри-

## Характеристика стратегій розвитку лісового сектору України

Регіони	Стратегія	Значення
<b>ПОДІЛЛЯ</b>		
Вінницька Тернопільська Хмельницька	Стратегія диверсифікації	Використання стратегії полягає в різноманітності, що забезпечується розширенням галузевого діапазону діяльності підприємств
<b>ПОЛІССЯ</b>		
Волинська Рівненська Житомирська	Стратегія інтенсифікації	Зростання рівня прибутковості можна досягти шляхом збільшення обсягів виробництва, що можливо за покращання (модифікації) існуючого товару
Чернігівська	Стратегія стабілізації виробництва	За такої стратегії підтримується існуючий рівень виробництва, а видатки на подальший розвиток є мінімальними
<b>ЛІСОСТЕП</b>		
Київська Полтавська Сумська Харківська Черкаська	Стратегія диверсифікації	Використання стратегії полягає в різноманітності, що забезпечується розширенням галузевого діапазону діяльності підприємств
<b>СТЕП</b>		
Кіровоградська Луганська Одеська Дніпропетровська Запорізька Херсонська Миколаївська	Стратегія інноваційних перетворень виробництва (технологій)	Збільшення прибутку можна досягти за рахунок виробництва наукомісткої продукції інноваційного характеру
<b>КАРПАТИ</b>		
Львівська Закарпатська Івано-Франківська	Стратегія повної спеціалізації. Стратегія обмеженої спеціалізації виробничого процесу	1. Концентрація на виробництві одного найбільш перспективних видів продукції, що забезпечує мінімізацію витрат та утримання позицій лідера 2. Підприємства покращують якість товарів при зменшенні асортименту, що впливає на ріст їх ціни через вищу якість
Чернівецька	Стратегія інтенсифікації	Зростання рівня прибутковості можна досягти шляхом збільшення обсягів виробництва, що можливо за покращання (модифікації) існуючого товару

*Примітка:* сформовано автором на основі [5–8].

емств, які можна впроваджувати у практичну діяльність (табл.).

Процес формування подальшої конкурентної стратегії діяльності лісогосподарських підприємств повинен враховувати такі показники, як гнучкість виробничої

діяльності та ймовірність її подальшого розвитку. У результаті впровадження такої моделі можуть виникнути ризики невчасного постачання продукції, невідповідності лісопродукції основним технологічним і організаційно-економічним показникам,

оптимального розміру вкладень інвестиційних ресурсів тощо [4].

Для розробки ефективної виробничої стратегії потрібно мати достовірну інформацію про наявний стан ринку, рівень конкуренції на ньому, зміну попиту та пропозиції, чинників, які впливають на ці зміни, переваги й недоліки діяльності досліджуваного підприємства [9].

Доречно відмітити, що для всіх лісогосподарських підприємств обрання однієї стратегії не можливо, необхідно обирати кілька для ефективної та раціональної діяльності підприємств.

Необхідно за формування стратегії враховувати масштаби діяльності, наявні ресурси, попит на свою продукцію, місткість та сегмент ринку, споживачів тощо. Реалізація стратегії має привести до вирішення економічних, соціальних, екологічних аспектів, які стосуються розвитку збалансованості розвитку лісового сектору.

За даними Василика Н.М., до зовнішніх чинників формування стратегій розширення регіонального потенціалу лісового господарства відносяться:

- світові тенденції й міжнародні виклики;
- національні особливості та внутрішні виклики;
- регіональні інтереси і специфіка;
- наукове обґрунтування принципів сталого лісокористування [10].

Основою розробки стратегій є необхідність переходу регіонального лісокористування від реального вихідного положення до цільового. Тобто це пов'язано із застосуванням стратегічного аналізу з метою визначення таких положень, як:

- сучасний стан лісового сектору в загальному соціоеколого-економічному просторі країни чи окремої території;
- зовнішні фактори простору, від яких залежить реалізація потенціалу лісового господарства держави або певної території; пріоритетні напрями збалансованого розвитку країни та лісового комплексу зокрема.

Необхідно звернути увагу та погодитись з твердженнями О. Фурдичка, що до цільових положень стратегічного планування

процесів еколого-економічного розвитку потенціалу лісової галузі на рівні окремих територій належать: створення механізмів розвитку лісокористування, охорона та підвищення їх екологічно-ресурсного потенціалу як необхідної умови формування економічної безпеки; реалізація регіональної екологічної політики та сталого задоволення потреб суспільства у природних ресурсах і послугах лісових екосистем. Це пов'язано з тим, що потенціал лісового господарства, котрий є складовою природно-ресурсного потенціалу території, фактично характеризує асиміляційний потенціал території [11].

Освоєння та відтворення як два основні процеси знаходять своє відображення в різних видах і формах господарської діяльності (лісівництво, лісозаготівля, лісоохорона, збирання недревних ресурсів лісу, лісовпорядкування, рекреаційне лісокористування тощо) відповідно до типу регіону [12].

Насамперед, варто забезпечити екологічно орієнтований напрям ведення лісового господарства та комплексного використання лісових ресурсів, з урахуванням ландшафтних особливостей та перегляд принципів розподілу лісів за екологічним і господарським призначенням. Впровадження лісового сертифікації на території регіону надає змогу оцінити відповідність лісового господарства до міжнародних екологічних, соціальних і економічних вимог.

За даними [13] станом на початок 2021 р., площі лісової сертифікації Подільського регіону збільшуються. Лідером є Тернопільська обл., де вже сертифіковано 147 807,0 га площ лісових ділянок, Хмельницька обл. має 186 482,5 га сертифікованих лісів та Вінницька — 133 870,0 га.

Ключову роль у забезпеченні сталого розвитку лісового господарства відіграє результативний управлінський підхід, що надає рівні умови на кожному етапі лісогосподарського виробництва.

Для забезпечення збалансованого лісокористування, збереження біорізноманіття та застосування нових інноваційних підходів, необхідно виокремити основні напрями

ми сталого розвитку для лісової галузі Подільського економічного регіону. Поетапне застосування ведення практики виконання лісгосподарських робіт підприємствами малого та середнього бізнесу з лісгосподарськими підприємствами забезпечать фінансування та конкурентоспроможність. Також, має бути на меті впровадження сучасних технологій у лісовирощуванні для збільшення видового складу та заліснення площ [14].

Реалізація інвестиційної стратегії розвитку лісового господарства на регіональному рівні вимагає також диверсифікації джерел фінансування конкретних напрямів інноваційної діяльності постійних лісокористувачів. Такими джерелами можуть бути:

- інвестиції у модернізацію, реконструкцію та технічне переоснащення основних лісгосподарських засобів та виробничого устаткування лісопереробних підрозділів державних лісгосподарських підприємств за рахунок чистого прибутку і амортизаційних відрахувань, коштів, акумульованих у результаті спільної діяльності із суб'єктами підприємницької діяльності, а також коштів, залучених у рамках реалізації угод державно-приватного партнерства; збільшення обсягів бюджетного фінансування потреб державних лісгосподарських підприємств через забезпечення цільової прив'язки частини дивідендів, які сплачуються до Державного бюджету України постійними лісокористувачами, до реалізації лісгосподарських та лісоохоронних проєктів;
- фінансові ресурси міжнародних фінансово-кредитних організацій та урядів іноземних держав у рамках виконання багатосторонніх міжнародних угод низьковуглецевого розвитку, зокрема через розширення площі земель лісгосподарського призначення та збереження водно-болотних угідь тощо.

Використання досвіду європейських країн дасть змогу поліпшити стан та якісний склад лісів; посилити їх екологічні функції та підвищити продуктивність; ство-

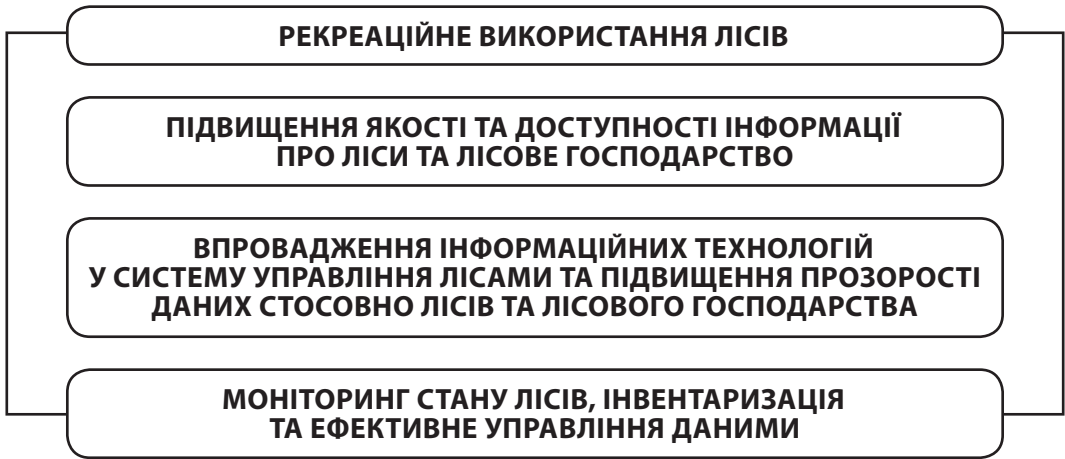
рити умови для досягнення оптимальних показників рівня лісистості; удосконалити законодавство з питань лісового господарства з урахуванням екологічних, соціальних та економічних функцій лісів; запровадити нові природозберігаючі технології проведення лісозаготівель; удосконалити й оптимізувати систему управління лісовим господарством, лісовпорядкування, інвентаризації та моніторингу стану лісів; забезпечити соціальний захист працівників галузі лісового господарства; забезпечити розвиток лісівничої науки та освіти; забезпечити ведення лісового господарства на засадах сталого розвитку тощо [15].

Розглядаючи Проєкт Державної стратегії управління лісами України до 2035 р., розвиток лісового господарства в регіональному аспекті має ґрунтуватись на заходах щодо адаптації лісів до зміни клімату, які мають насамперед, забезпечувати життєздатність та стійкість лісів, зменшення їх вразливості до негативних чинників, особливо варто відмітити наявність ефективної системи моніторингу в Подільському економічному регіоні, для забезпечення визначення потенційних загроз для лісів і лісокористувачів та зменшення економічних збитків. Необхідним є збільшення площ лісовідтворення із урахуванням лісо-рослинних умов [16].

До ефективних дій збалансованого розвитку лісового сектору необхідне державне стимулювання розвитку господарської діяльності у деревообробній галузі з отриманням доданої вартості; впровадження нової системи організації охорони і захисту лісів, попередження незаконних рубок та обігу незаконно заготовленої деревини; збільшення поглинання й утримання вуглецю; адаптація лісів до змін клімату та перехід на наближені до природи методи лісівництва із формуванням лісів природного складу і структури.

Для Подільського економічного регіону варто виокремити основні нагальні дії для підвищення еколого-економічного потенціалу лісового господарства (рис.).

Як зазначає в своїх працях Сахарнацька Л., збільшення показників ефективності



Пріоритетні дії збалансованого розвитку лісового господарства  
Подільського економічного регіону

*Примітка:* розроблено автором.

діяльності господарюючих суб'єктів лісового комплексу залежить від збільшення обсягів виробництва готової продукції, що характеризується високим значенням доданої вартості [17].

Держава, що виступає в ролі власника лісових ресурсів, повинна неодмінно забезпечити ефективний та прозорий контроль за охороною, ефективним використанням та повноцінним відновленням ресурсів лісового комплексу, до того ж, використовуючи для цього ефективні наразі економічні ринкові механізми. До складу механізму впровадження регіональної лісової політики мають входити такі елементи: ефективна взаємодія відповідних структур виконавчої влади щодо визначення та впровадження пріоритетних напрямів розвитку; формування правового забезпечення у вигляді законодавчих актів, рішень Уряду України й інших державних органів управління; постійний контроль за впровадженням регіональної лісової політики. Для збільшення ефективності впровадження лісової політики необхідна активна участь громадськості.

Це зумовлено групою чинників, які формують кращі можливості для відвідування лісів, поступової зміни соціаль-

них цінностей та спрощенням механізмів взаємодії уряду та громадськості. Розвиток таких взаємовідносин неодмінно зумовить до посилення контролю за діяльністю лісового комплексу зі сторони активної громадськості та формуванню більш високих вимог до розробки політики лісових комплексів.

Також, досліджуючи аналітичні матеріали, варто погодитись із баченням Всесвітнього фонду природи WWF-Україна [18], щоб стратегічні напрями були втіленими та ефективними, необхідна низка управлінських та адміністративних цілей, що безпосередньо впливають на економічний регіональний розвиток лісової галузі, зокрема:

- держава має прийняти нові та ефективні управлінські рішення, реформувати лісову галузь і переглянувши їх для досягнення цілей сталого лісового розвитку в регіоні, має бути створена діалогова платформа із залученням всіх ключових зацікавлених сторін для обговорення ключових цілей нової лісової політики, шляхів їх досягнення і управлінської моделі реформованої лісової галузі;
- одними з ключових напрямів реформування має бути розділення контролю-

вальних та господарських повноважень у лісовій галузі для уникнення конфлікту інтересів, а також створення фінансового механізму, який покриватиме потреби лісової галузі, у т.ч. і зокрема, на екологічні і соціальні витрати;

- впровадження регіональної лісової політики та оцінювання результатів її виконання має здійснюватися на основі оцінки індикаторів стану лісів, впливу лісового менеджменту на нього, для цього має бути встановлений сет критеріїв для кожної з цілей лісової політики;
- результати моніторингу індикаторів мають лягти в основу вибору найкращих практик та рішень ідентифікованих проблем;
- положення лісової політики застосовуються до лісів усіх форм власності, з урахуванням відмінностей цілей менеджменту, що можуть стояти в державних, комунальних та приватних лісах;
- держава має гарантувати публічний доступ до інформації про стан лісів, зокрема, щодо стану та динаміки лісу; публічно доступної векторної інформації щодо планів насаджень, меж об'єктів природно-заповідного фонду; лісових карт та лісокористувачів конкретних лісових ділянок тощо;
- держава надає можливість для участі широкого кола зацікавлених сторін при плануванні лісової політики, при прийнятті рішень щодо втілення конкретних кроків, пов'язаних з управлінням лісу та його менеджментом;
- держава забезпечує інтеграцію лісової політики з іншими державними стратегіями.

Природно-кліматичні та еколого-економічні умови Подільського економічного регіону є сприятливими для втілення основних стратегічних напрямів розвитку

збалансованого лісового господарства, дасть змогу поліпшити стан та якісний склад лісів, посилити їх екологічні функції, забезпечить ефективне ведення лісового господарства області на засадах сталого розвитку, допоможе ефективно здійснювати управління землями лісового фонду, забезпечити соціальний захист працівників галузі лісового господарства, а також досягти розвитку рекреаційної та туристичної інфраструктури в лісах регіону. Крім того, це зумовить зменшення загрози деградації земель та збільшення площі лісів за рахунок створення нових лісів і включення до лісового фонду самозаліснених, малопродуктивних і деградованих земель сільськогосподарського призначення [19].

Необхідною умовою є залучення територіальних громад до процесу створення нових лісів та збільшення лісистості територій.

## ВИСНОВКИ

Аналізуючи можливості та перспективи збалансованого розвитку лісового сектору Подільського економічного регіону, можна зробити висновок, що ключовими етапами до ефективних перетворень у лісовій галузі мають бути узгодженість та співпраця між державними та місцевими органами лісового управління, перспектива інвестиційного залучення, екологізація лісгосподарського виробництва, збереження та відновлення лісових насаджень та об'єднання територіальних громад. Необхідно розглядати також фінансові спроможності лісгосподарських підприємств регіону і створювати умови для збільшення державного бюджету та підвищення обігу лісгосподарської продукції.

Отже, пріоритетом вдосконалення розвитку є перегляд управлінських дій та рішень у лісовій галузі.

## ЛІТЕРАТУРА

1. Кизим М.О., Ярошенко І.В., Хаустова В.Є., Губарева І.О. Формування стратегічних пріоритетів розвитку лісопромислового комплексу України: моногр. Харків: ФОП Лібуркіна Л.М., 2019. 476 с. URL: [https://ndc-ipr.org/media/publications/files/Monogr-2019-Lisoprom\\_kompleks-Kyzym.pdf](https://ndc-ipr.org/media/publications/files/Monogr-2019-Lisoprom_kompleks-Kyzym.pdf)
2. Подільський економічний регіон: Українські кластери. URL: <https://ucluster.org/universitet/klastery-ukraina/2005-study/podillya-economic-region>.
3. Ярова І.Є. Розвиток еколого-економічних механізмів у системі сталого управління лісгосподар-

- ськими підприємствами. *Механізм регулювання економіки*. 2010. № 4. С. 198–207.
4. Волинець І.Г. Управління виробничою діяльністю підприємств лісового господарства на засадах гнучкості: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04. Луцьк, 2016. 238 с.
  5. Кичко І.І., Гарус Ю.О. Перспективи розвитку лісового господарства України. *Вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського*. 2016. № 11. С. 128 – 132.
  6. Зернюк О.В., Федорова Ю.М. Проблеми управління якістю на підприємстві лісгосподарської галузі. *Вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського*. 2016. № 11. С. 350– 355.
  7. Дребот О.І., Шершун М.Х., Шкуратов О.І. Збалансований розвиток лісового сектору економіки в контексті європейської інтеграції України: моногр. Київ: Аграрна наука, 2014. 317 с.
  8. Яремко О.П. Еколого-економічний аналіз сучасного стану лісового господарства України. *Ефективна економіка*. 2016. № 11. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek\\_2016\\_11\\_69](http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2016_11_69)
  9. Хілуха О.А., Адамюк А.О. Стратегії управління виробничою діяльністю підприємств лісового господарства. *Інноваційний розвиток та безпека підприємства в умовах неойндустриального суспільства: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 31 жовт. 2019 р.)*. Луцьк, 2019. С. 420–423.
  10. Василик Н.М. Комплексне використання лісоресурсного потенціалу регіону: переваги, сучасний стан та перспективи. *АгроСвіт*. 2009. № 23. С. 41–47. URL: [http://www.agrosvit.info/pdf/23\\_2009/11.pdf](http://www.agrosvit.info/pdf/23_2009/11.pdf)
  11. Фурдичко О.І. Формування сучасних еколого-економічних відносин у галузі українського лісівництва. *Економіка України*. 2014. № 10. С. 67–78.
  12. Боцула О.І. Стратегічні напрями розвитку еколого-економічного управління лісовим господарством. *Економіка природокористування і сталій розвиток*. Київ: ДУ ІЕПСР НАН України. 2018. № 3–4 (22–23). С. 107–114. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/162399>
  13. Факти та цифри: Forests For All Forever. URL: [https://ua.fsc.org/uaua/nasha-diyalnist/facts\\_and\\_figures](https://ua.fsc.org/uaua/nasha-diyalnist/facts_and_figures)
  14. Яремко О.П. Перспективні напрями щодо управління розвитку лісового господарства Подільського економічного регіону. *Агроекологічний журнал*. 2021. № 2. С. 52–57. DOI: <https://doi.org/10.33730/2077-4893.2.2021.234455>.
  15. Павліщук О.П., Кравець П.В. Стратегічні пріоритети лісового господарства України в контексті «зеленої» економіки. *Економічний простір*. 2015. № 103. С. 227–238.
  16. Про схвалення Державної стратегії управління лісами України до 2035 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-2021-%D1%80#Text>
  17. Сахарнацька Л.І. Формування організаційно-економічного механізму екологізації лісового комплексу регіону: дис. ... канд. екон. наук. 08.00.05. URL: [https://msu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/06/sah\\_ds.pdf](https://msu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/06/sah_ds.pdf)
  18. Якою має бути лісова політика України. Бачення Всесвітнього фонду природи WWF-Україна. URL: <https://wwf.ua/?364682/forest-policy-vision>
  19. Про Програму розвитку лісового господарства Тернопільщини на 2017–2021 роки. URL: <http://surl.li/bjuuy>

## REFERENCES

1. Kuzym, M.O., Yaroshenko, I.V., Khaustova, V.E. & Gubareva, I.O. (2019). *Formuvannya stratehichnykh priorytetiv rozvytku lisopromyslovoho kompleksu Ukrainy [Formation of strategic priorities of development of the timber industry of Ukraine]*. Kharkiv. URL: [https://ndc-ipr.org/media/publications/files/Monogr-2019-Lisoprom\\_kompleks-Kuzym.pdf](https://ndc-ipr.org/media/publications/files/Monogr-2019-Lisoprom_kompleks-Kuzym.pdf) [in Ukrainian].
2. Podil's'kyi ekonomichnyy rehion: Ukrayins'ki klasteri [Podolsk economic region: Ukrainian clusters]. (n.d.). URL: <https://ucluster.org/universitet/klasteri-ukraina/2005-study/podillya-economic-region> [in Ukrainian].
3. Yarova, I.Ye. (2010). Rozvytok ekoloho-ekonomichnykh mekhanizmiv u systemi staloho upravlinnya lisohospodars'kymu pidpryyemstvamy [Development of ecological and economic mechanisms in the system of sustainable management of forestry enterprises]. *Mekhanizm rehulivannia ekonomiky – The mechanism of economic regulation*, 4, 198–207 [in Ukrainian].
4. Volynets, I.H. (2016). Upravlinnya vyrobnychoyu diyal'nistyu pidpryyemstv lisovoho hospodarstva na zasadakh hnuchkosti [Management of production activities of forestry enterprises on the basis of flexibility]. *Candidate's thesis*. Lutsk [in Ukrainian].
5. Kychko, I.I. & Harus, Yu.O. (2016). Perspektivyvy rozvytku lisovoho hospodarstva Ukrainy [Prospects for the development of forestry in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Mykolajiv'skoho natsionalnoho universytetu imeni V.O. Sukhomlyns'koho – Research Fellow of Mykolajiv University named after V.O. Sukhomlynsky*, 11, 128–132 [in Ukrainian].
6. Zernyuk, O.V. & Fedorova, YU.M. (2016). Problemy upravlinnya yakystyu na pidpryyemstvi lisohospodars'koyi haluzi [Problems of quality management at the enterprise of the forestry industry]. *Visnyk Mykolajiv's'koho natsional'noho universytetu imeni V.O. Sukhomlyns'koho – Research Fellow of Mykolajiv University named after V.O. Sukhomlynsky*, 11, 350– 355 [in Ukrainian].
7. Drebot, O.I., Shershun, M.Kh. & Shkuratov, O.I. (2014). Zbalansovanyj rozvytok lisovoho sektoru ekonomiky konteksti ieropеjs'koi intehratsii Ukrainy [Balanced development of the forest sector of the economy in the context of European integration of Ukraine]. Kyiv [in Ukrainian].
8. Yaremko, O.P. (2016). Ekoloho-ekonomichnyy analiz



- suchasnoho stanu lisovoho hospodarstva Ukrainy [Ecological and economic analysis of the current state of forestry in Ukraine]. *Efektivna ekonomika – Effective economy*, 11. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek\\_2016\\_11\\_69](http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2016_11_69) [in Ukrainian].
9. Hilukha, O.A. & Adamyuk, A.O. (2019). Stratehiyi upravlinnya vyrobnychoyu diyal'nisty pidpryyemstv lisovoho [Strategies for managing the production activities of forest enterprises]. *Innovatsiynyy rozvytok ta bezpeka pidryemstva v umovakh neoindustrial'noho suspil'stva: materialy mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi [Innovative development and security of enterprise in a neo-industrial society: materials of the international scientific-practical conference]*. (pp. 420–423). Lutsk [in Ukrainian].
  10. Vasylyk, N.M. (2009). Kompleksne vykorystannya lisoresursnoho potentsialu rehionu: perevahy, suchasnyy stan ta perspektyvy [Integrated use of forest resource potential of the region: advantages, current state and prospects]. *AhroSvit – Agrosvit*, 23, 41–47. URL: [http://www.agrosvit.info/pdf/23\\_2009/11.pdf](http://www.agrosvit.info/pdf/23_2009/11.pdf) [in Ukrainian].
  11. Furdychko, O.I. (2014). Formuvannya suchasnykh ekoloho-ekonomichnykh vidnosyn u haluzi ukrayins'koho lisivnytstva [Formation of modern ecological and economic relations in the branch of Ukraine's forestry]. *Ekonomika – Economy*, 10, 67–78 [in Ukrainian].
  12. Botsula, O.I. (2018). Stratehichni napryamy rozvytku ekoloho-ekonomichnoho upravlinnya lisovym hospodarstvom [Strategic directions of development of ecological and economic management of forestry]. *Ekonomika pryrodokorystuvannya i stalyy rozvytok – Economics of nature management and sustainable rosettes*, 3–4 (22–23), 107–114. URL: <http://dSPACE.nbuv.gov.ua/handle/123456789/162399> [in Ukrainian].
  13. Facts and figures: Forests For All Forever. URL: [https://ua.fsc.org/uaua/nasha-diyalnist/facts\\_and\\_figures](https://ua.fsc.org/uaua/nasha-diyalnist/facts_and_figures) [in Ukrainian].
  14. Yaremko, O.P. (2021). Perspektyvni napryamy shchodo upravlinnya rozvytku lisovoho hospodarstva Podil's'koho ekonomichnoho rehionu [Perspective directions in the management of forestry development of the Podolsk economic region]. *Ahroekolohichnyy zhurnal – Agroecological Journal*, 2, 52–57 [in Ukrainian]. DOI: <https://doi.org/10.33730/2077-4893.2.2021.234455>.
  15. Pavlishchuk, O.P. & Kravets, P.V. (2015). Stratehichni pryorytety lisovoho hospodarstva Ukrainy v konteksti «zelenoyi» ekonomiky [Strategic priorities of forestry of Ukraine in the context of «green» economy]. *Ekonomichnyy prostir – Economic space*, 103, 227–238 [in Ukrainian].
  16. Pro skhvalennya Derzhavnoyi stratehiyi upravlinnya lisamy Ukrainy do 2035 roku [On approval of the State Strategy of Forest Management of Ukraine until 2035]. (n.d.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-2021-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
  17. Sakharnatska, L.I. (2017). Formuvannya orhanyzatsiyno-ekonomichnoho mekhanizmu ekolohizatsiyi lisovoho kompleksu rehionu [Formation of organizational and economic mechanism of greening of the forest complex of the region]. *Candidate's thesis*. Uzhhorod. URL: [https://msu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/06/sah\\_ds.pdf](https://msu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/06/sah_ds.pdf) [in Ukrainian].
  18. Yakoyu maye buty lisova polityka Ukrainy. Bachenya Vsesvitn'oho fondu pryrody WWF-Ukrayina [What should be the forest policy of Ukraine. Vision of the World Wide Fund for Nature WWF-Ukraine]. (n.d.). URL: <https://wwf.ua/?364682/forest-policy-vision> [in Ukrainian].
  19. Pro Prohramu rozvytku lisovoho hospodarstva Ternopil'shchyny na 2017–2021 roky [About the Ternopil Forestry Development Program for 2017–2021]. (n.d.). URL: <http://surl.li/bjyyu> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції журналу 19.09.2021